

Előfizetési árak:

Helyben, vagy postán küldve:

Egy évre 10 frt — kr.
Félévre 5 frt — kr.
Negyedévre 2 frt 50 kr.
Egy órára 1 frt — kr.

Egyes szám 4 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (nagy-uj-utca, 1702. sz.) bérmentve küldendő.

Előfizethető helyben:

Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében, Szinay Gyula kiadó lakásán (kis-csapó-utca 383. sz.) és a szerkesztőségben.

DEBRECZEN

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr
Nagyobb terjedelmű s többszöri hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj minden külön beiktatásért 30 kr.
Hirdetést vagy reklámot magában foglaló újdonság sora 50 kr
Nyilttéri közlemények minden petit sora 50 kr.

Hirdetések fölvetetnek Szinay Gyulánál és a szerkesztőségben. Kéziratok vissza nem adtnak.

CSOKONAI.

Debreczen, nov. 17.

(K. B.) Sokáig száműzött volt a magyar költő. Bármerre ment, nem lelhonját e hazában. A közönség pályatévészett exisztenciának tekintette s alig nézte többnek, mint ma a vásári komédiását. Még a középkorban, a troubadourok korában, több becsülete volt a magyar költőnek is, — a vártermek ajtajai megnyiltak előtte s a fényes vendégsereg figyelemmel merengett a vándor-lantos dalán, mely szerelemről és harcra szól; de már a nemzeti elsatnyulás korában, mely a múlt század közepétől e század második évtizedéig tartott, nem volt, a ki a magyar költőt meghallgatta, megértette volna, — elismerés és jutalom helyett pedig üldöztetés és gúny volt az osztály-része!

Ha ma is nehéz helyzete van annak, ki a magyar irodalom rögös mezején munkálkodik, mennyivel nehezebb küzdelmet kellett folytatnia annak, — ki a múlt század végén és e század elején a hálátlan irói pályára lépett! A latin és német nyelv mellett háttérbe szorult a magyar nyelv, melyet akkoriban úgy szólván csak a föld népe, az elnyomott jobbágy beszélt s mely nyelv még sok simításra szorult, hogy irodalmilag fölhasznáható legyen, — idegen nyelvek, idegen szokások s idegen erköl-

csök uralkodtak, — a magyar költészet és tudományos irodalom még csak gyermek-korát élte, a költők legnagyobb része elkeseredett s korán elnémult, mert megfagyasztotta ajkukon a hangot a közöny!

Ilyen korban élt és lépett föl Csokonai, a szegény debreczeni deák, akit már a hajnal pirkadását, mely szebb jövőt ígért a magyarnak s lelkesedve kezdett el dalolni. A Muzsa, mely már bölcsőjében homlokra csókolta, újabb dalokra ösztönözte. Megszóllalt a puszták fiainak nyelvén, az elhagyott, az elárult, de erőteljes és csengő magyar nyelven, — megmutatta, hogy e lenézett nyelv képes ugy a legszelidebb, leglágyabb érzelmek, mint a legviharosabb indulatok festésére, kifejezésére; elzengte saját örömeit, bánatát, szerencsétlen szerelmének szomorú történetét, — a gúny maró nyilaival ostromozta elkorcsosult nemzetét s tervbe vette, hogy fölönteti az epigon utódok előtt a honszerző őseit, hogy ezeknek fényes példája hazaszeretetre és tettekre intse az utódokat, kik csak névben voltak már magyarok!

És mi lett a költő jutalma? Ismerjük élete folyását s tudjuk, hogy félreértették s folytonosan üldözték. Üldözött vadként bolyongott e hazában, mely annyi sivár szívű embernek adott és ad ma is kenyeret és kényelmes hajlékot. A magyar költőnek, ki nemzetének örök büszkesége s fénylő csillaga marad, nem volt otthona, nem volt biztos kenyere s

rettentő ítélet gyanánt hangzott fülebe a gúny-kaczaj, mely lépteit kísérte!

A vidám hangok lassanként elhaltak lantjának hurjain. Önmagát emészlette föl az ifju költő szívének lángja. Elhalt elhagyatva s nem sokára elfeledve. Midőn nyughelyét vas-laborral akarták megjelölni, alig találtak rá a költő sírjára. »Adjunk halála után annak követ, kinek életében kenyere t nem adtunk!« — e keserű hangú fölhevást bocsátotta ki Kölcsey, midőn arról volt szó, hogy Csokonainak emléket emeljenek.

Csak a késő utókor méltányolta a lángeszű népköltőnek, az uttörők egyik legjelesbikének feledhetetlen érdemeit. — Ércz-szobra ott áll városunk közepén, sirhalma felett magas vas-piramis emelkedik, Jakó-házát már régebben emléktáblával jelölték meg, születési házában pedig ma leplezték le az ő nevét viselő kör által fölállított emlék-táblát.

Valyon az a dicsőítő szózat és dal, mely ma fölhangzott, lehetett-e a költő »együgyű« sírlakába s nyujtott-e neki vizsgálatot azon szenvedésekért, melyeket küzdelem-teljes pályáján átélt?!

... Debreczen ma ünnepet ül. — Elismerésének és hálájának egy részét rója le a debreczeni születésű költő iránt, kit kora nem méltányolt, kinek dalai ama szomorú emlékü időben csekély visszhangot kelettek, de most azokat visszazengi az alföldi róna és Tihanynak riadó leánya!

A DEBRECZEN TÁRCZÁJA.

A két hitestárs.

— Elbeszélés. —

Irtá: Könyves Toth Kálmán.

(Folytatás.)

— Az én leányom nem lakhatik velem egy fedél alatt? tört ki még indulatosabban a nő; akkor hát öljön meg előbb, de azt innen ugyan el nem rabolja; nem azért ápoltam 8 éven keresztül, hiszen ő volt szomorú napjaim egyetlen vigasztalója, fenn virasztott éjszakáim egyetlen csillaga. Érette türtem és szenvedtem. Ember! ember! ne légy oly kegyetlen!

S átölelte férje térdeit. Lerogyott az előtt, kitől iszonyodott.

A márvány-szobor nem lehet hidegebb, mint férje volt. Vadul rugta félre. Kihuzta a ruha-szokrény fiókját. A szegény asszony oda rohant, kitépte kezéből a kis leány ünneplő ruháját s darabokra szaggatta.

— Csak tépd akár ezer darabra, hiszen ruhát mindenütt lehet kapni.

— Nem! Nem! leányomat élve nem ragadod ki karjaim közül.

Soha sem szeretted s te reád bizzam? te szörnyeteg, ki most is a büntetés elől menekülsz!

Ehesi Sándor e közben pipájára gyujtott, oly közönyösen, mintha mindennapi dolgokkal foglalkoznék.

— Várj! lépünk hát alkura, — mondá aztán helyet foglalva a széken.

— Egy feltétel alatt melletted hagyom a leányt . . .

— Ha nekem a szent-háromság-istenre megesküszöl, hogy míg én oda leszek, az én halálos ellenségemmel Márki Ferenczcel, soha egyetlen szót sem váltasz, nem engeded meg, hogy belépjen a házad küszöbén; a hol ő megjelen, még ha az isten házában találkoznátok is, kijösz.

— Asszony! ha minderre megesküszöl, akkor nem viszem el leányodat, de ha esküdet megszeged, tndd meg, hogy a mint haza jövök, előbb leányodat, aztán téged öllek meg.

S a mit én megfogadok, attól nem állok el. Megértettél?

— Meg, meg . . . nyögte fuldokolva a szerencsétlen nő.

— Kész vagy-e erre megesküdni?

— Kész vagyok! folytatá a gyanusított nő.

Ekkor következett egy lelket megrendítő jelenet. A férj, ki nem hitt Istenben, elővette a szent könyvet. Oda helyezte reszkető neje elé. Az reá tette három ujját s megesküdött.

— Tudod-e asszony! kacagott fel Sándor, hogy most kettős halálítéletet irtál alá; mert könnyebb a pataknak visszafelé folyni, mint neked ezt a fogadást megtartani.

Lesz itt, ne félj, olyan jó barátom, ki reád felügyel s ha csak egyszer, ha csak egyetlen egyszer megszeged adott esküdet, nincsen kegyelem számodra.

— Nem szegem meg, Isten engem ugy segít! fogadkozott ismét Eszter, inkább elbujdosom innen messze földre.

— Elbujdosol? — rivalt rá férje. Ez nincs az alkuban; itt kell maradnod. De kerülj mint a bélpoklost, mert ha ez az ember utunkba nem kerül, nem kellene most egymástól bucsuznunk.

— Ő rontotta meg boldogságunkat . . . de hagyjuk ezt, nem tartozik a dologra . . .

Az állam háztartása. A pénzügyminiszter most teszi közzé az államháztartás harmadik negyedéről (jul.-szept.) szóló jelentést. E szerint a magyar koronához tartozó állampénztáraknál 1891. évi július hó 1-től szeptember hó végéig a bruttó bevétel kitett 105.086.390 frt 73 krt. Ugyanezen időszak alatt a kiadás volt 100.458.416 frt 26 és fél kr. A bevételek összege 4.691.507 frt 75 és fél krral, a kiadások összege pedig 11.719.943 frt 52 és fél krral volt nagyobb, mint a múlt év hasonló időszakában, s így a folyó év III-ik negyedének a mérlege 7.028.435 frt 77 krral kedve ötlenebb, mint volt az 1890. év III-ik negyedének a mérlege. A pénzügyminiszter azzal indokolja ezt, hogy az államadóságoknál 8.983.817 frt 02 krral volt több a kiadása, mint a múlt év hasonló időszakában. A múlt évben ugyanis — mint a felvilágosításban olvassuk — a magyar-gácsországi, magyar-északkeleti és az osztrák-magyar államvasut megváltása folytán elvállalt adósság kamatai még nem szerepeltek. De a regále-megváltás utáni tőkék kamatai is csak kis részben voltak fizetendők.

Oroszország és a porta. A »Times«-nek azt jelentik Konstantinápolyból, hogy az orosz kormány a múlt hó elején megkeresést intézett a portához abból a célból, hogy az 1878-iki orosz-török háborúban elesett orosz katonák csontjainak áthelyezését a csataterék közelében levő temetőkből San-Stefanóba engedje meg. Az orosz kormány San-Stefanóban az elesettek emlékére egy orthodox templomot és egy nagy nemzeti emléket akar emeltetni, a mit a portának szintén bejelentett. A török kormány és a pétervári kabinet között erre hosszas tárgyalások indultak meg, a melyek eredménye az lett, hogy a szultán visszautasította a pétervári kormány kérelmét. A »Times«-szerint a török szultánt főleg az vezette elhatározásában, hogy az orosz nemzeti emlékek felállítása San-Stefanóban a törökök nemzeti emlékeit sértené, tekintve San-Stefano történelmi emlékeit és közelségét Konstantinápolyhoz. A szultánnak ez az elhatározása ugyanazon forrás szerint, igen rossz vért szült Pétervárott, a hol azonban remélik, hogy újabb tárgyalások megkezdése után végre még is célt fognak érni.

Tanügy.

A tankönyvek nyomása, ára és papírja tárgyában a közoktatásügyi miniszter a következő rendeletet bocsátotta ki:

A tankönyvek és tanszerek kiállításában számos oly jelenség mutatkozván, a melyek

megesküdtem, ha szived lezakadna is fájdalomában, leányodért meg kell tartanod esküdet.

Igy bucsuzott el Ebesi Sándor az ő feleségétől. — Megfogta felesége hideg kezét utoljára, de nem azért, hogy azt melegen megszorítsa, hanem hogy három ujjára mutatva, így szólhasson:

— Asszony! ez a három ujjad három halált jelent.

Leányod, magad — én.

Ez volt utolsó szava feleségéhez. A felnyergelt ló künn várta. Felpattant hátára s elvágatott.

... A szegény asszony pedig lábujjhegyen bement abba a szobába, a hol kis leánykája csendesen pihent.

Ránézett merően.

— Már derengett, az első napsugár ott játszadozott leánya mosolygó ajkain.

Nézte, nézte sokáig. Végre kitört szívéből az örömszó gyermekét csókokkal halmozta el, könyvek peregetek le arcán.

— Istenem! Istenem! sohajtá aztán, mily fájdalomra teremtéd te a nőt, s mily magasztos öröm kárpótolja a kimondhatatlan szenvedéseket.

(Folyt. köv.)

az iskolák egészségügyi követelményeivel ellenkeznek, az orsz. közegészségügyi egyesület és az orsz. közoktatási tanács meghallgatása után a tankönyvek megfelelőbb kiállítása érdekében a következő irányelveket találtam megállapítandóknak: Legelső követelmény a jó minőségű papír használata.

Igaz ugyan, hogy az újabb tankönyvekben találhatunk már erősebb minőségű, jobb gyártmányu papírt, de az is igaz, hogy sok oly régebbi tankönyv van még forgalomban, a melynek nemcsak hogy átlátszó a papírja, hanem annyira rossz gyártmány, hogy még kiméletesebb használat mellett sem elég a tanulónak egy tanéven át egy könyv. Számos panasz volt már hallható a miatt, — hogy néhány hónapi használat után a tankönyv papírosa széthullott, szétfoszlott.

Nem követelhető ugyan, hogy a tankönyvek tartós, tiszta rongypapírosra nyomassanak, — mert ez az ugyis költséges iskoláztatást még jobban megdrágítaná, de azt megkívánom, — hogy az engedélyezésre számot tartó könyvek ne fa- és szalma-(cellulo-e)gyártásu papírosra legyenek nyomtatva.

A papír színét illetőleg megjegyezhetem, hogy az orsz. közegészségügyi egyesület szakvéleménye szerint legalkalmasabb az olyan papír, a melynek színe nem teljesen fehér, hanem csekély mértékben valamely színbe hajló, azonban nem zöldes, sárgás vagy vöröses, hanem inkább kékes-szürke. Ugyanazon szakvélemény értelmében a fénylő simított papír a szemre kellemtelen hatással van, másfelől azonban megfontolandó, hogy simított papírra illusztrációkat nyomtatni majdnem lehetetlen.

A szemléltetés pedig ma már oly fontos didaktikai követelmény a tanításban, hogy a tankönyvek nagy részében a képeket nem lehet mellőzni. E miatt ugyan meg kell tűrni a simított papír használatát, azonban miután a simításnak is vannak fokozatai, — olyant kell használni, a melynek legkevésbé csillogó fénye van.

Igen fontos a szem egészségügyi követelményei tekintetéből a könyvek nyomása. E tekintetben általános elvül kimondom, hogy az elemi népiskolai tankönyvek megfelelő sortávolsággal (Durchschuss) cizerezőbetűkkel nyomtatandók, a magasabb iskolák tankönyvei pedig garmondbetűkkel, helyenkint bourgeoisval, — de a petitbetűknek lehető mellőzésével és semmi esetre sem petitvel kompressz szedésben. Minden tankönyvtől, a mely kompressz szedésben petitbetűkkel jelenik meg, az engedélyezést megfogom tagadni.

Hátrányos a szemre a halvány nyomdafesték és a kopott betűk használata. E tekintetben is megkívánom a tankönyveknek jól kivehető betűkkel és sötét-fekete festékkel való nyomását. Sok kifogás merült fel a térképek és atlaszok kartográfiai kiállítása, halvány és apró betűs nyomása miatt.

Ezekre is megkívánom a tiszta és könnyen olvasható nyomást. A tankönyvek árát illetőleg elvárom, hogy a középiskolai tankönyv árányomtatottivenként 8 krajczár, az illusztrált műveké 10 kornál nem lesz magasabbra téve; a népiskolai tankönyvek ára pedig még ennél is kevesebb lesz és alacsonyosságra nézve legalább meg fogja közelíteni az állam által kiadott tanköny-

vek árát, melyek kiállítás tekintetében a fentebbi követelményeknek szintén meg fognak felelni. Végül, hogy a tanuló a jó rendhez és izléshez szokjék, ohajtandó, hogy minden tankönyv csak bekötve jöjjön forgalomba.

BELFÖLD.

Csongrád megye székhelye. Csongrád megye dorozsmai járása mozgalmat indított meg a végből, hogy a megye székhelyét Szentestől Szegedre tegyék át. A jövő héten valamennyi, e járáshoz tartozó község, gyűlést tart e tárgyban.

Katonai élelmezési raktár Kassán. A hadügyminiszter Kassán egy nagy élelmezési telepet akar felállítani, melynek háboru esetén előreláthatólag jelentékeny feladata leend. A raktárak építkezésére nem kevesebb mint hatszázezer forint van előirányozva.

20.000 forintos alapítvány. Hidas Kornél szombathelyi püspök a napokban nagy alapítványokkal örvendeztetette meg egyházmegyéjét, 16.000 frtot tevén le egy Szombathelyen felállítandó apáczaintézet alapjára, 2000 frtot adván az egyházmegyei papi nyugdíjalaphoz és 2000 forintot az egyházmegyei alaphoz.

A képviselőház tegnap délben tizenkét órakor Bokros Elek alelnök elnöklété alatt rövid ülést tartott. Az elnök bejelentette, hogy e hó tizenkilencedikén, Erzsébet királyné nevenapján, a budai helyőrségi templomban ünnepélyes mise lesz. A képviselőház által elfogadott és újabban a főrendiházban is letárgyalt két rendbeli törvényjavaslatot a vasuti árufuvarozás tárgyában Bernben létrejött nemzetközi egyezség beczikkelyezéséről, megkereskedelmi viszonyainknak Törökországgal és Bulgáriával, továbbá Spanyolországgal és Portugáliával való rendezéséről, szentesítés végett a koronás király elé terjeszti a ház. Ezzel az ülés véget ért.

Pártértekezlet. A 48-as pártkör értekezlete végrehajtó bizottságot választott a szervezkedés és a választások vezetésére. A bizottságnak Ugron Gábor elnöklété alatt Györy Elek alelnök, Lits Gyula, Holló Lajos, Mudrony Soma, Hoitsy Pál, Unger Alajos, Györfly Gyula tagjai. A párt-manifesztum előkészítésével Ugron, Hoitsy és Holló bizattak meg. A pártkör tisztikarát megválasztották és pedig: elnöke: Ugron Gábort; alelnökök: Györy Eleket és Lits Gyulát; pénztárossá: Mudrony Somát.

Eskütétel. Vaszary Kólos Ferencz hercegprímás és Császka György kalocsai érsek — tegnap reggel 10 órakor tették le az esküt a király kezébe, a budai királyi várpalotában. Elsőnek Vaszary Kólos hercegprímás lépett be, utána következett Császka György kalocsai érsek; az esküformulát mindkét érseknél Szalay Imre miniszteri tanácsos olvasta. Ezután következett Vaszary Kólos hercegprímásnak s utána Szilágyi Dezső igazságügyi miniszternek a v. b. titkos tanácsosi eskütétele, melyeken Tarkovich József államtitkár olvasta az eskümintát.

KÜLFÖLD.

A forrongó Balkán. Orosz forrásból jelentik, hogy Bulgáriában a macedon határ mentén lázadás tört ki. A bolgár kormány, hír szerint, csapatokat menesztett a macedon határhoz; a belgrádi bolgár ügynökségnél nem tudnak e hírről semmit.

Oroszország pénzügyei. Londonból jelentik, hogy az újabb időben a czár elé terjesztett jelentések között volt egy pénzügyi kimutatás is az utolsó hat hónapról. A czár azonban rosszalását fejezte ki a jelentés miatt. Erre Wisnegradszky beadta lemondását, de a czár ezt mondta neki: »Önök meg kell ennie azt, a mit főzött.« Ennélfogva a pénzügyminiszter visszalépését egyelőre hiába várják.

Kaulbars előtételése. Pétervárról jelentik, hogy a bulgáriai szerepléséről híres Kaulbars tábornokot, a varsói 6. hadtest eddigi vezérkari főnökét, a finnlandi kerület vezérkari főnökévé kineveztek.

Zsidóüldözés Oroszországban. A „Csaz” hire szerint Balóban, Orosz-Lengyelországban a napokban iszonyu zsidóüldözés volt: cséplőkkel és kaszákkal fölfegyverzett parasztok megrohanták a zsidókat, sokat megsebesítettek és sok házat leromboltak. Végre katonaság lépett közbe s elnyomta a zavargást, anélkül, hogy egyet is letartóztatnak volna a garázdálkodók közül.

A pápa elhagyja Rómát. A pápa hír szerint körlevelet fog intézni a hatalmakhoz az október 2-diki eseményekről és követelni fogja, hogy a szentszék türethetetlen helyzetén könnyítsenek, különben kénytelen lesz távozni Rómából.

Különfélék.

A megcsalt királyné. A magyar királynét két ravasz örmény ugyancsak rászedte Korfuban. A királyné a Miramare-yachton érkezett Korfuba, a hol az éjt a fedélzeten töltötte. Másnap elterjedt a városban megérkezésének híre. — Az említett két örmény ekkor összehesztél s egy állítólag Abukirban talált Izsisz-szoborral úgy kerültek a királyné utjába, mintha a találkozás egészen véletlenül történnék. A királyné hallott már róla, hogy Abukirban érdekes ásatások vannak, így hát könnyen hitelt adott az örményeknek, a kik éjig magasztalták a leletet s 10,000 frankot kértek érte. Meg is kapták a pénzt aranyban. De a királyné csakhamar megtudta, hogy a drága szobor csak másolat, a milyet 150 frankért akármennyit kaphat Alexandriában, meg Kairóban. Természetesen jelentést tettek a rendőrségnek, de a ravasz örmények eltűntek s mint-hogy a királyné másnap elutazott, aligha végrekép meg nem szabadulnak a büntetéstől.

Életunt beteg. Bockelberg Ernő, a nemzeti tornacsarnok művezetője, hosszabb idő óta betegkedik. Az athléta természetű, rendkívül erős férfiut súlyos idegbaj támadta meg s családja a vörös-kereszt-egylet Erzsébet kórházában helyezte el, hogy minél gondosabb ápolásban részesüljön. A beteg azonban sehogy sem tudott beletörődni sorsába s pár nap előtt, a mikor épen egy másik gyógyító intézetbe akarták átszállítani, a kórház első emeletéről leugrott az udvarra s ez alkalommal belső sérüléseket szenvedett. A beteget visszavitték a kórházba, a hol dr. Takács főorvos osztályán fekszik. Az orvosok remélik, hogy meg fogják menteni életét.

Világlátott magyar gyerek. Brindisiben a rendőrség egy 14 esztendő magyar fiút tartóztatott le, ki sok viszontagság után teljesen elnyomorodva, rongyosan érkezett oda. A gyereket Fekete Jánosnak hívják, egyszerű paraszt fiú, ki — mint mondja — azzal a szándékkal indult el hazulról, hogy Rómában telepszik meg. Fiume, Trieszt, Velence, Pádua, Ferrara, Bologna, Ravenna, Anconán át 39 napi utazás után érkezett Brindisibe. Innét a konzulátus hazaszállította. A fiú, mint az olasz lapok beszélnek, Agatekero Patok-ra (?) való.

Kirabolt képtár. Egy brüsszeli távirat szerint eddig még fel nem fedezett tolvajok betörték a Demeester-képtárba és számos nagybecsű képet loptak el, köztük egy Rembrandt-képet is. Az ellopott képek értéke meghaladja a félmillió frankot.

Az indiánok besorozása. Az Egyesült-Államok hadügyminisztere oly tervvel foglalkozik, — mely lényegesen hozzá fog járulni az indiánok paczifikálásához, katonai szolgálatra, fegyverre akarja őket szoktatni. Eleinte külön — a rendes hadsereg tisztjei alatt álló — indián ezredeket terveztek; de hamar lemondottak e tervről a benne rejlő veszedelem miatt. A czélt most olyképen akarják megvalósítani, hogy a legényekből egyszerűen a rendes hadsereg keretébe beosztandó indián gyalog és lovas századokat szerveznek s azokat a nyugati ezredekben való szolgálatra besorozják. E századok élére tapasztalt s az indiánok nyelvét és szokásait alaposan ismerő tiszteket rendelnek. Egyenruha, fegyverzet, gyakorlatok, fizetés s egyéb tekintetben közöttök és a fehér katonák között különbség nem lesz, kivéve az ujoncz értelmi és műveltségi fokától föltételezett módosításokat. Az új csapatok

számát egyelőre 2000 főre teszik, miből öt vagy hatszáz embert különösen kémszemle-szolgálatra fognak kiképezni.

Körözött szerelmesek. Majna-Frankfurtból Elwenn kore-máros gyönyörű szőke lányát e hónap negyedik napján megszöktette Junkener Tivadar Károly lökereskedő. A szerelmes párra rázúdították a rendőrséget, de eddig nyomát sem sejtik. Az öreg Elwenn 1000 márka jutalmat ígért a »megtalálónak«, hanem ez a pályázat sem vezetett czélra. Most aztán ország-világ rendőrségét provokálja, hogy kutasassák az ő eltűnt leányát. Így jutott el a felhívás a magyar rendőrökhöz is, akik azonban eddig szintén hiában buzgólkodtak, a megszorodott Elwenn érdekében.

Három párbaj egymásután. Battány Strattman Ödön herceg körmendi parkjában a mult hét folyamán három kardpárbaj volt egymásután. — Hír szerint mindhárom az osztrák honvédelmi miniszter testvére vitta Bécsben állomászó huszártisztekkel. Mind a három párbaj könnyebb sérülésekkel végződött.

Orgyilkosság Izland szigetén. Ezen az északi hideg szigeten nagy fölháborodás uralkodik: egy elvetemedett izlandi legény a folyóba dobott egy leányt, a ki kedvese volt. Izland igazgatóságát megmagyarázza az a körülmény, hogy e 70,000 lakosu szigeten 1835, tehát 56 év óta nem történt gyilkosság.

Színház.

Magyar színész német debutja. Lázár Margit, a Krecsányi társulat volt szende színésznője Eszterházy tatai várszínházában. Khun-Hohenstein Krisztina grófnő »Mesterek és tanítványok« című négyfelvonásos színművében figyelemreméltó sikerrel lépett föl. A merészen fölépített új darab is megnyerte az előkelő közönség tetszését, melynek soraiban Wagner Kozima, Liszt leánya is helyet foglalt. Wagner Richárd özvegye csupán a főrangú szerzőnő iránti érdeklődésből ment Tatára.

Megzavart »Lohengrin« előadás. Párisban a francziák már hozzátörődtek a »Lohengrin«-hez, elannyira, hogy az operának ma a legkapósabb repertoire darabja. Ennek is része lehet abban a botrányban, amelyet Madridban egy német faló francia Wagner e remekének előadása alatt rögtönzött. A tenoristát messze tulkialtó szitkokban tört ki a németek ellen: »Le Németországgal! — Éljen Franciaország!« harsogta szüntelenül azok helyett is, a kiket mélységesen bosszantott az a rakonczatlankodás s többen a heves férfi körül csoportosultak. Hamarosan aztán olyan toladás támadt, amely perczekre megszakította az előadást s amely bizonynyal a szegény antiwagnerista lefülelésével végződött.

Ujdonságok.

A »Csokonai«-kör mai felolvasó estélyének, mely a »Bika-szálloda« disztermében tartatik meg (kezdeté 6 órakor), műsora a következő:

1. »Öseink emléke« Huber Károlytól, Rácz Károly zenekisérete mellett, előadja a deb. d. alegylet.
2. Elnöki megnyitó beszéd Vértesi Arnoldtól.
3. Óda, írta és felolvassa E. Kovács Gyula.
4. »Csokonai kora«, írta s felolvassa Géresi Kálmán.
5. Felolvasás Komlóssy Arthurtól.
6. »Monológ«, írta s felolvassa Dr. Tüdős János.
7. Költemény Szabolcska Mihálytól, felolvassa Vértesi Gyula.
8. »Csokonai dal«, előadja a debreczeni d. alegylet.

A felolvasást társas-vacsora, s azt táncz követi. A társas-vacsora alatt Rácz Károly zenekara előadja a Rácz Károly által szerzett »Csokonai induló«-t. A kör tagjai a felolvasó estélyen családjaikkal díjtalanul jelennek meg. Nem tagok részére belépti-díj 1 frt. Jegyek előre válthatók Tóth Béla ur gyógyszerárában és este a pénztárnál.

Az emlék-tábla mai leleplezési ünnepélyéről, miután az ünnepély jóval lapunk zárta után végződik, csak holnap hozunk részletesebb tudósítást.

* Elvi határozat iparügyben.

A. H. pancsovai lakosnak az iparhatóságok az alatt a feltétel alatt adtak a tojáskereskedésre iparigazolványt, hogy a tojásbevásárlást télen reggeli kilencz óra, nyáron reggeli nyolcz óra előtt még üzleti helyiségében sem gyakorolhatja. A kereskedő eme határozat ellen felebbeszéssel élven, a kereskedelemügyi miniszter az ügyben a következő határozatot hozta: A. H. pancsovai lakos részére tojáskereskedés folytatására kiadott iparigazolvány tárgyában a czimnek határozatát, melylyel a kérdéses iparigazolványt az a feltétel, hogy nevezett a tojásbevásárlást október hó 31-étől április 1-ig reggel 9 óra előtt, a többi hónapokban pedig 8 óra előtt még üzleti helyiségeiben sem eszközölheti, helybenhagyja, a benyújtott felfolyamodás következtében felülvizsgálat alá vettem. Ennek eredményéhez képest az idézett másodfoku iparhatósági határozatot ezennel megváltoztatom s elrendelem, hogy a felfolyamodó részére a tojáskereskedésre szóló iparigazolvány az említett korlátozás mellőzésével adassék ki. Az árúknak az iparigazolvánnyal bíró kereskedő részéről üzleti helyiségében való bevásárlása semmiféle korlátozásnak nem vehető alá; a piaci és vásári forgalom tekintetében pedig az elővásárlási tilalom, mint a szabad forgalmat indokolatlanul korlátozó intézkedés, szintén megszüntendő és a piacson vagy vásárokon, amennyiben a fennálló rendszabályok értelmében a forgalom megkezdése bizonyos órához van kötve, ez időponttól kezdve az adás-vételben s a bevásárlásban bárki, minden különbség nélkül, tehát fogyasztók és továbbeladók is egyformán részt vehetnek. — A fölterjesztett ügyiratokat megfelelő további eljárás végett leküldöm: Baross.

*** Halálozás.** Részvétel vettük a következő gyászjelentést: Lőrincák László és nóm Szecsey Zsuzsika; gyermekeink: László Ilona, Erzsébet és Gizella; Lőrincák Julianna, férjem Tarcay Lajos és gyermekeink: József Lajos, Zoltán, Irma, Kálmán, Rózsika, Mihály és Károly; nemkülönbén a boldogultnak testvérei és több közeli rokon nevében is, fájdalommal szívvel tudatjuk kedves jó édes anyánk, anyósunk, nagyanyánk, testvérünk és rokonunk néhai öz. Lőrincák Mihályné szül. Csala Zsuzsanna asszonynak folyó 1891. évi november hó 16 án, reggeli 8 órakor, öt napi súlyos betegség után, életének 71-ik évében történt elhunytát. A boldogultnak földi részei e hó 18-án, délután 2 órakor, előbb a czepléd-utczai 46. sz. alatti saját házuknál, majd a czepléd-utczai ev. ref. új templomban tartandó rövid egyházi szertartás után, a czepléd-utczai sirkertben tetetnek örök nyugalomra. — Mely gyászos alkalomra rokonainkat barátainkat és jó ösmerőseinket tisztelettel meghívjuk. Debreczen, 1891 november hó 17. — A temetést Dankó Mihály elismert temetkezési intézete rendezi.

*** Szabolcska Mihály költeményei,** melyeket a debreczeni »Csokonai kör« adott ki, ma, a Csokonai-ünnepély napján hagyták el a sajtót. A 212 oldalra terjedő füzetet csinosan állította ki a »Debreni Ellenőr« könyvnyomdája. Természetes, hogy a tehetség

ges ifju költő vers-kötetét behatóan fogjuk méltatni.

*** A püspök-választási mozgalmak** noha még csak holnap állapítják meg a püspök-választás határidejét — már javában folynak s megindult a kapacitálás egyik-másik jelölt érdekében. Biztos forrásból arról értesülünk például, hogy Szabó János békés bánáti esperes hívei névtelen, zárt levelező-lapokat küldözgetnek szét az egyes egyházakhoz és lelkészekhez, mely zárt levelező lapon le van nyomtatva egy a Szabó János békés ez. délvideki egyházi lapból kiollózott, Szabó Jánost dicsőítő cikkeske. Mondanunk sem kell talán, hogy a megkeresett egyházak az ilyen felesleges ajánlgatásokat rossz néven veszik s önállóságukat minden ilyen megkereséssel szemben meg fogják tartani.

*** Világosságot!!!**... Nem „Grönlandban”, hol tudvalevőleg őszi, illetőleg a téli hónapokon át egyedül a hold méla fénye világít, hanem hazánk egyik nagyobb városában történt ez a következő kis történet, mely a „sötétség hónapban” inkább megtörténhetett volna. Borongós, esős délután volt, sugar torony órája azonban még háromnegyedet ütött 4-re. Fiatal, sugar, barna jogász gyerek igyekezett az ugynevezett adóhivatal felé, hogy ott — megőrzés végett — valami hivatalos pénzt elhelyezzen. Sietett ugyan, mert tudta, hogy pénzeink mily pontosak a hivatalos órák megtartásában, érve a pontosságot úgy, mint Billog Márton posta expeditor is érti, tudniillik, hogy: „Hát óránál az Istennek sem expedialunk!” Szerencséjére azonban a fiatalnak még csak $\frac{3}{4}$ óra volt, mikor belépett a hivatal szoba rejtelmes sötétségben gazdag belsejébe. Köszönt udvariasan, de csak azok a jellemző, megszokott »hivatalosan morgó« hangok fogadták, mely bizonyára hamarabb jelzi a »vigyen el az ördögöt«, mint a »fogadj Istent«. Előadja sorát, hogy miért jött, miért hozta azt a kezében tartogatott, selymes fogású »100-as« bankót? Előadja oly kellemes csengő hangon, mint a milyen kellemes hangja egy jogász gyerekeknek, csak hónap elszején lehet, hogy e nagy összeget itt »bírói letét«-ként akarja lehelyezni. Azonban szerencsétlen órában jött, mert a — fő-fő vice kincstárnok volt talán, a hivatal egyik derék munkása, bagós pipájából nagyot szórtyentve, avval utasítja el, hogy:

— Jöjjön máskor! Hát nem látja, hogy most milyen sötét van!

— Ilyen borult időben nem látjuka bankót! Jegyzi meg egy másik nem kevésbé szellemes, állam-hivatalnok. A fiatal tehát elutasították, mert mint a derék hivatalnokok — nagy szerényen — maguk is bevallották, még mindig nagy — nagy, igen nagy a — sötétség náluk!!! Tehát adj világosságot, több világosságot a sötétség emefélszébe Wekerle papa!!!

*** A tizezer lakost meghaladó népességű városok és községek Magyarországon.** A hivatalos lap közli azoknak a magyarországi városoknak és községeknek a névsorát, a melyekben az 1890. évi népszámlálás adatai szerint tizezernél több ember lakik. Az érdekes statisztika a következő adatokat tünteti fel: Budapest 506.384, Szeged 87.410, Szabadka 73.526, Debreczen 58.892, H.-M.-Vásárhely 56.6226, Pozsony 56.048, Kecskemét 59.600, Arad 53.682, Temesvár 43.859, Békés-Csaba 34.608, Makó 32.667, Brassó 32.549, Miskolc 32.288, Kassa 32.204, Szentos 30.797, K.-K.-Félegyháza 30.444, Sopron 29.543, Székesfehérvár 28.942, Cegléd 27.727, Nyiregyháza 27.179, Zombor 26.889, Zenta 25.731, Újvidék 25.180, Békés 25.093, Nagy-Szeben 24.766, N.-Kőrös 24.727, Jászberény 24.594, Szarvas 24.399, Győr 23.956, Mezőtúr 23.762, Eger 23.617, Újpest 23.521, Nagy-Kikinda 22.923, Nagy-Becskerek 22.370, Versecz 22.122, H.-Bősörmeny 21.244, Nagy-Kanizsa 21.234, Szt. Már-Németi 21.218, Szolnok 21.093, — Csongrád 20.808, Békés-Gyula 20.388, Orosháza 19.962, Baja 19.733, Török-Szent-Miklós 18.777, Panesova 18.276, Karczag 18.204, Kalooca 29.183, Szombathely 17.271, Kis-Kunhalas 17.144, Ó-Becse 16.972, Komárom 16.436, Gyöngyös 16.425, Ó-Kanizsa 15.501, Selmech-

és Bélabánya 15.280, Marosvásárhely 15.265, Máramaros-Sziget 15.210. H.-Szoboszló 14.732, Vác 14.665, H.-Nánás 14.462, Pápa 14.417, Mohács 14.415, Szegzárd 14.333, Nyitra 23.784, Nagy-Károly 13.595, Ungvár 13.444, Kaposvár 73.417, Sátor-Alja-Ujhely 13.268, Lugos 13.136, Turkeve 13.092, Apatin 15.826, Nagy-Lak 12.806, Veszprém 12.785, Mező-Kövesd 12.680, Nagy-Szalonta 12.658, Kun-Szt.-Márton 12.559, Kis-Ujszállás 12.532, Mező-Berény 12.474, Dorozsma 12.413, Duna-Földvár 12.368, Nagy-Szombat 12.342, Kis-Kunmajsza 12.227, Dévaványa 12.159, Abony 12.157, Steyerlak-Anina 12.150, Soroksár 12.149, — Mindszent 12.039, Battonya 12.024, Paks 11.967 Szt.-Tamás 11.734, Eperjes 11.330, Érsekújvár 11.304, Jász-Arokszállás 11.194, Munkács 11.135, Torda 11.082, Ada 11.080, Topolya 11.030, Endrőd 10.898, Gyoma 10.872, Beszterce 10.412, Jász-Apát 10.406, Esztergom 10.350, Szerb-N.-Szt.-Miklós 10.345, Fehértemplom 10.342, Balma-Ujváros 10.273, Resiczabánya 10.173, Miava 10.005.

*** A Jeremiás gubája.** »Jeremiás« siralmát már ismerjük az »ó szövetség« könyveiből, de hogy egy Jeremiásnak valaha gubája lett volna, az még egészen új dolog előttünk. Új dolog ez azonban nem csak előttünk, de maga Jeremiás előtt is, nem a prófétát, hanem a Józsefet, a gyepmester szelid erkölcsű »Commis de voyageur«-jét értem, ki a kutyába — utazik és ki tegnap délelőtt a »csapó kert« bejáratánál a reggeli órákban, mikor a »drótos bottal« kezében körutjára indult, egy — gubát talált. A gubát mindjárt magára is vette, de mikor később a testén átfutó zsbongások, csipések tudatták vele, hogy a guba nem éppen »benlakó mentes«, beszállította azt a kapitánysághoz, azt tartván, hogy egy ily »bogaras« guba birtoklása helyett, mégis csak jobb lesz a — becsületes megtaláló nevet kiérdemelni. Jeremiás ur valósággal is reá szolgált a »diszes névre«, hanem most az a kérdésekérdése, hogy a jelentkező tulajdonos, a tisztességes Jeremiást, nem fogja e kérdőre vonni — jutalom fejében — a gubából jogtalanul elsajátított, kedves kis, csipős, aranyos »Chajum«-ökért?!

*** A miniszter köszönete.** A vallás-és közoktatásügyi miniszter: özv. Lédig Samuelné Fried Debora hajduböszörményi lakosnak, aki az ottani izraelita elemi népiskola czéljaira 2300 forintot adományozott, elismerő köszönetét nyilvánította.

*** Két malomról szedek vámot...** Két malomról akart vámot szedni a fiatal Schwarz Eleázár könyvelárusító ügynök, a »talmi aranykor« e nagyreményű csemétéje, ki azon közmondás ellenére is, hogy: »egy kutyáról nem lehet két bőrt lehuzni«, egyszerre két könyvkereskedőt akart becsapni, illetőleg megborotváni. Eleázár ur, már régóta bizománysosa, egy fővárosi könyvkereskedő, illetőleg könyvkiadó cégnek. Volt is attól jövedelme »furesán«, de ez neki nem volt elég, nagy kedvelője lévén a »balett«-nek, hanem még újabb szerződésre is lépett valami »Rubin« vagy talán »Diament«-stein nevű könyvkereskedővel a »könyvelárusítás« czéljából, hanem csak gázságát arulta el a kedves fiatal, mert mind a két helyről a pénzt, előlegeit felszedvén, azt felköltötte, majd megugrott, de előbb a reá bizott könyveket — becsapta a szelidlelkű Eleázár...

*** Törvényszegő korcsmárosok.** A »szolgálatban levő« rendőr tisztviselő, a mai napon is több vendéglőst csipett meg, illetőleg jelentett fel, kik a záróra eltelte után is nyitva tartották üzlethelyiségeiket és itallal szolgálták a vendégeknek. Különösen »botrán yoson jól« viselték magukat a »kassza« könyű vérű hölgyei, kik — míg a rendőrtisztviselő nem jött — likőrös üvegekkel dizsített »trónusaikról« kiszállva, a »balek« vendégek asztalaihoz ültek, s úgy dorbézoltak... Remélhető, hogy ez esetben a törvények áthágói a példás büntetést nem kerülik el.

*** Gyászjelentés.** Mély fájdalommal tudatjuk felejtethetien jó édes atyánk, nagyatyánk Máyer Mártonnak folyó évi november hó 16-án reggeli 5 órakor, 93-dik évében végelgyengülésben bekövetkezett gyászos kimultát. A megboldogult földi részei folyó hó 18-dikán délután 3 órakor, a nap-utczai 2496. számú háztól fognak, a róm. kath. szertartás szerint, a szent-annai temetőben örök nyugalomnak átadatni. Az engesztelő szent-mise áldozat csütörtökön 19-én d. e. 9 órakor fog az egek Urának bemutatni. Mely végtiszteletre rokainkat, barátainkat s általában ösmerőseinket s a nagyérdemű közönséget szomorodott szível meghívjuk. Debreczen, 1891. november 16. Máyer Ferencz, Máyer József és neje gyermekeivel, Máyer Sándor és neje gyermekeivel, Máyer Béla és neje, özv. Macher Mayer Paulina és gyermekei. A temetést Dankó M. temetkezési-intézete rendezi.

*** Rendőreink a „Csokonai» ünnepeken.** A délutáni ünnepélyességek folyamata alatt, a rendfentartására kirendelt rendőri őrség feje Végh Gyula II. kerületi kapitány, ki mint ilyen — a rend fentartása czéljából — több nagyszabású intézkedéseket tett. Az iskola, az ünnepély színhelye, zárva lesz.

*** Találkozás az utcasarokon.** Az éjszaka leg-sötétebb órájában összecsapott két ember az utcasarokon, a mellék és lábuk erősen összeütődtek, a fejek összekocczantak. Hozzá be voltak rugva, s a részeg ember dühével rohantak egymásra.

— Ki vagy?

— Ki vagy? Gyilkos!

— Nyomorult!

És fojtogatták, tépték, harapdálták egymást mint az állatok. Birkózás közben egyszerre csak a lámpa alá sodorják magukat s a világosban im megtörténik a drámai felismerés.

— Apám!

— Fiam!

És a kik előbb agyba-főbe verték egymást, most összecsokolódtak, ölelkeztek és otthon egymás sebeit borogatták a vizes ruhával.

*** A leggyorsabb vonat a világon** A »New-yorkor Handels Ztg.« jelenti, hogy a N. Z. Central E. B. nem rég kísérletet tett New-Yorkból egy villamvonatot indítani Bufaloba, a mely a $4\frac{3}{4}$ mérföldnyi utat épen 440 percz alatt tette meg. E kísérlet kielégítő eredménye arra indította az említett vasut igazgatóságát, hogy naponként meneszsen egy ilyen villamvonatot. A menetrend szerint az utazás 8 óra 40 perczig tart. A vonat átlagos sebessége óránként valamivel több mint 52 mrtfd és az ut végén Batavia és Buffalo közt, a hol a vágányok kevés kanyarodást tesznek, ott a vonat óránként körülbelül 70 mrtfdet tesz meg. Az Empere State-Express egy második helyre szorította a »Royal Blue Limited Express«-t, a mely eddig a leggyorsabb vonat volt az Egyesült-Államokban (Jersey City és Washington között) és a harmadikká tette Európa leggyorsabb vonatát a Londonból Edinburghba menő »Flyng Scotchmen Express«-t. Az amerikai vasuti körökben azonban azt hiszik, hogy a többi vasutak igazgatóságai is követni fogják vonataik sebességét.

*** A figyelmes vendéglős.** X. ur régóta törzsvendége Y. vendéglősnek. A vendéglős egyik szeglet asztalánál van az ő helye, már évek óta, ott issza ő meg rendszeren 3-3 decziben a délutánra kijáró »itókáját«. Az öreg ur szereti a jó bort, tehát mindég a »bakar-ból« pityókázik. Tegnap azonban kivételesen »új bort« kért. A vendéglős meghökkenve tekint reá, majd nem kevés iróniával kérdi: — Bocsánat uram, de akkor sziveskedjék nekem előbb átadni a — bicskáját!... — Mit? Hogyan? Vagy ugy? Értem! Hozzon tehát a régiből! végzé mondókáját az öreg ur, kit igen meghatott a vendéglős figyelmessége...

*** Vonatösszeütközések.** A napokban a debreczeni-szerencsi vonal Tarczal állomásán vonatösszeütközés történt, mely kevés híján majdnem végzetessé vált. Két egymásután érkező tehervonat ütközött össze oly erővel, hogy az első tehervonat négy utolsó kocsija teljesen szilánkokká zúzódott össze. Emberéletben nem esett kár.

* **Köszönetnyilvánítás.** Városunkban felállítandó tornacsarnok építési költsége fedezésére a minden nemes cél előmozdításánál elsők közt szereplő tekintetes Csana József ur 100 frtot adományozott. Midőn e becses adományért egyetünk nevében hálás köszönetemet nyilvánítom, azon reményemet fejezem ki, hogy egyetünk több ily áldozatkész honpolgár segítségével a rég nélkülözött csarnokot rendeltetésének mielőbb átadhatja. Debreczen nov. 16. Nagy Ferencz, elnök.

Hogyan keletkezett a levélbélyeg?

Sir Rowland Hil, az angol képviselőház tagja, 1837-ben Skóciában utazván, megszállott egy falusi fogadóban. Egyszerre betoppant a postás és levelet hozott a fogadóbéli szolgálonak. katonáskodó bátyjától. A leány figyelmesen megnézte a levelet, azután visszaadta a postásnak, azt mondta, hogy nincs pénze megfizetni a taksát. Mert ebben az időben még nem levén bélyeg, a szállítás meglehetősen nagy költségét mindig az fizette, a kinek a levél szövege. Sir Rowland Hil megszánta a leányt és mondta neki, hogy szívesen leteszi érte a díjat. A szolgáló azonban szabadkozott, neki nem kell a levél. A képviselőt meglepte ez a makacsság, faggatni kezdte a leányt, aki végre megvallotta, hogy ő ingyen levelez a bátyjával: előre megállapított apró jeleket írnak a borítékára s így értesülnek egymás dolgairól. Sir Rowland Hillnek akkor az a gondolata támadt, hogy a szegények könnyebben s gyakrabban leveleznének, ha a postadíjat leszállítanák és senki se volna kénytelen a kincstárt ilyen fufangokkal károsítani. Azt javasolta hát a képviselőházban, hogy a leveleket azontul egy pennys bélyeggel bérmentesítsék. A parlament Sir Rowland Hillre bízta az első levélbélyeg kibocsátását.

Mások azt állítják, hogy a levélbélyeg francia találmány. És eredetének legendája hasonlít az angolhoz. — Észrevették a párisi postán, hogy egy öreg lengyelzsidó a poste restante osztályban mindig előkeríti a számára Krakóból érkező leveleket, de aztán csak rájuk pillant és visszaadja: »Nem fogadom el.« Mikor a zsidó visszaköltözendő volt hazájába, egy postai tisztviselő kicsikarta belőle a titkot. »A dolog igen egyszerű«, mondá az öreg. »A feleségem a borítékra ráírja a nevemet: a leányom azt, hogy: urnak; a vöm: Párisban; az unokám: poste restante. Így aztán mindjárt és ingyen megtudom, hogy az egész pereputtyom jó egészségben van.« Annyi bizonyos, hogy a levélbélyeget először Angolországban használták, egyszersmind jelentékenyen leszállítva vele az eddigi postadíjat. Franciaországban az első levélbélyegeket 1849-ben nyomatták, a köztársaság képével. Utolsónak Törökország hozta be a levélbélyegét, 1863-ban.

Irodalom és művészet.

Utczai könyvtárak Oroszországban. Mint Pétervárról írják, Podjedenoszev, a szent zsinat elnöke, új módot talált a népvonulásra. Oroszország mindkét fővárosában Péterváron és Moszkvában, üvegablakos szekrényeket állított ki az utcákra s e szekrényekbe valláserkölesi füzeteket raktak levelel, úgy, hogy az üvegen keresztül el lehet olvasni az egész históriát. A járókelők megállanak a szekrények előtt s míg egyikök fenszóval olvas, a többiek ahítatosan hallgatják. Az utczai könyvtáraknak ez a sikere arra ösztönzi a zsinat elnökét, hogy a nagyobb városokban mindenütt állíttasson fel ilyen szekrényeket.

Kiss György új szoborműve. Kiss ki csak nem rég érkezett vissza Berlinből, a napokban befejezte a Fra Luce Imbrizanovics szobor mintáját. A hős kapuczinus szobrát Pozsega városa rendelte meg a művésznél főtere számára. Mint Kiss György valamennyi

művének, az Imbrizanovics-szobornak is a reálisztikus felfogás és részletkidolgozás a legjellemzőbb tulajdonságai.

Az időjárás szeszélyei . . .

Hogy az idő szeszélyes, azt nem mi mondjuk először, mert rajtunk kívül mások még többet is mondtak, mikor az időt egy primadonnához hasonlították, pedig ez z e l már van v a l a m i mondva! Mert hogy a primadonnák a föld legszeszélyesebb teremtsései, arról meg a sajnálatra méltó direktorok állíthatnak ki — bizonyosság levelet . . . »Nem, nem«-ek, toporzékoló lábacsák, gyöngyosor fogaktól összetépett finom »batiszt« kendőcskéék, véresre harapott bibor piros ajkak, ütésre kész kezecskék, sirás, rikoltás, hallgatásba fojtott harag, durczálkodás, gunyos kacaj, az első szerelmes megszóktetése, a nős tenorista elcsábítása és még az »esztergomi káptalan« sem tudná felsorolni, azokat az elszámlálhatatlan »malitiosus« szeszélyeket, melyek egy — máskülönben — isteni primadonna szenedélytől lihegő keblében rejlenek. Ilyenek tehát, vagy még ilyenebbek a primadonnák, kikhez hasonló egyedül csak az — időjárás lehet . . . Ez, tudniillik az időjárás nagyban is hasonlít hozzájuk, vagy sokszor még túl is tesz rajtuk, sőt igen gyakran le is főzi őket. Ilyen »primadonnás« időjárást élünk most is, mikor nem tudjuk »gyarló emberi elménkkel« leolvasni a ránk boruló, mosolygó égboltozatról, hogy sétatálcát, vagy esernyőt tanácsosabb-e magunkkal vinni? . . .

Ha felhúztuk lábainkra — a suszterkontók kevesbitése végett — a kalucsnit, akkor bizonyára tavaszi ragyogással önti le fejünkre a nap lángsugarait, ha ellenben elbizakodottságunkban otthon hagytuk a »kalucsnit« akkor meg bizonyára oly víztömegeket zudítand fejünkre az egek hatalmas ura, hogy mi »gyarló szerkezeti czipőinkkel« alig tudunk a — locs-pocsból kívánszorogni. És ez így megy napról-napra. Az időjárás óránként változik. Derű és boru, köd-fellegek és mosolygó napsugár, szélsédes és »bóra«, kiszikkadt sárgöröngyök és nedves aszfalt a következményei ezen »kitanulhatatlan« időváltozásoknak. Különösen érdekes a »locs-pocs«-os idő, mely a pompás női bokáknak szebbnél szebb példányait hozza a férfi sereg mohó tekintete elé . . . ; tehát még a »vizesés«-nek is vannak valami érdekes és élvezésreméltó következményei . . .

Csinos bakfisch lányok sietnek az utcán, az eső zubog, esernyős férfiak szaladnak utánuk felajánlani — sziveiket, illetőleg esernyőiket, kész az ismeretség, jön a szerelmeskedés kora. Majd »fenszter-promenádok«, sőhajtozások, nyilatkozások, papa és mama beleegyezése, lakodalom, mézesetek, kereszttelők, házi perpatvarok stb. következnek . . . És ha felgondoljuk, hogy ezt mind az esős idő szülte, szinte nem kívánunk »derűben mosolygó« napfényes napokat, melyekből különben is a jó szabómestereknek van a legkevesebb hasznuk . . . Majd előbuvik a nedves köd felleg takarói közül a jó »öreg nap« is, hogy mielőtt lemenne nyugovó helyére, vérvöröses fényével bevilágítsa a nagyon is öszies tájat . . . A fák terebélyes galyait váratlanul feltámadó, csipős szél verdesi össze, a kiszáradt levelek csörögve hullanak alá a nedves földre, a férfiak és nők beburkolóznak köpenyeikbe, kipirosodnak a lányok üde orcái, s rémletes rézvérvörös színt öltenek magukra a részek — borvirágos orrai, fent a levegőben varjuk kárognak, lent pedig az utcákon »influenzás« halandók köhécselnek nem éppen kívánatos módon, mi pedig elgondolkozunk és kész az »öszies hangulat« . . .

—CZ.

* Apróságok.

Ugy is tudja.

»Jó istenke — ámen!« így imádkozott Laczika már néhány nap óta; végre anyja figyelmezteti, hogy ez csak eleje, és vége az imádságunk.

— Oh, mamácska, viszonozza Laczika, nagyon álmos vagyok — és a jó istenke a többit úgy is tudja . . . hisz ő mindent tud.

*

A turfról. Két ismeretes sportsmann találkozik a turfon. »Hát te most négerinast tartasz?« kérdi az egyik. »Igen, követem az angol korifeusok példáját«, felel a másik. »Hát miért kényszerítéd őt, hogy mindig fehér nyakkendőben járjon?« »Hogy láthassam, hol kezdődik a feje.«

Kávéházi élet.

— A saisonhoz. —

Igy ősszel, mikor csaknem minden áldott nap nekikerekedik az eső obstrukciója, veszélyes átalakuláson megy át az ember békétürősége: az eső ezernyi tüje, mintha mind őt szurkálná, izgatott, dühös lesz, látván feje felett a naptól áthatatlan szürke lebernyeket.

A k á v é h á z a k megtelnek 1) füsttel, 2) detto füsttel, 3) megint csak füsttel. A többi lényegtelen. A mi dominál; az a füst.

Ha belépsz: barátságatlan pillantás fogad, mely azt látszik mondani: Azt is behozta az ördög, mikor már ugyis elég nagy a füst . . . meglehet, hogy az orrom alól akarja elkapni a lapot, amire oly rég várok.

De a belépő tul teszi magát a szives fogadtatás váratlan öröme, magasra pipiskedik, hogy beléssa az egész termet, melyben a hirlapok megannyi kibontott vitorlájával eviczkélnék át az olvasók az unalom atlanti oceánján,

Egy sugár szikráz át az arcán: meglelte kedvencz lapját. Az őserdők antilopvadász leopárdját szégyenítő nesz nélkül lopózik áldozata felé, hogy mellette letelepedjék s mihelyt az, hogy olvasmányában kissé megpihenjen, felemeli a betükről a szemét, hevenyében kikapja a kezéből a lapot, fölöslegesnek tartván bevárni a feleletet e kérdésre: Nem szükséges már, ugy-e kérem?

Tapasztaltabb újságot olvasó azonban megsejti a manővert és két kézre fogva a féltett kincset, elmerült a zsurnalismus egy-egy napi munkájának tengerében, keresvén az abban előcsilllogó gyöngyszemet (?)

Láttam két újságalót, a kik mindketten egymásra pillantottak lopva a hirlepedő mögül, vajjon mikor teszi le már a lapot a másik? Hosszu idő telt el: A. letette a lapját — B. rögtön utána kap és kiszalad a száján: hogy bizony kissé megvárakoztatott az ur . . .

De hiszen én meg az ön lapjára vártam! És horrendum kisül, hogy mindketten égték a vágtyót, hogy lapjaikat kicserelhessék, csak hogy nem olvashatták egymás gondolatait. Ez a két ember szerette volna saját magát fölpofozni — de mégis jobb szeretett volna a másik hajába kapaszkodni.

Láttam egy vastagnyaku hazafit, a ki megfogadta, hogy német betűvel nem bosszantja a szemét — és a locspocsos idő újságvárása közben kitért a hazafias fogadalom hitvallásából és neki fanyarodott az Allgemeinenak. . .

Az eső! Esőben sokkal rosszabbak az emberek. Locspocsba fulad a kedélyük verőfénye; szidják a magistrátust, hogy nem csináltat kövezetet. Azt hiszem: a világ vége is esőben fog végződni: akkor könnyebb lesz a földtől megválni, mintha a nap mosolyogna az utolsó ember végperceire . . .

Az elázó világon azután csak gomba terem. És fogja nagyszerűen pótolni az időről irt karczolatokat.

TÖRVÉNYSZÉK

A becsali csárda pöre. Szerzői jog megsértése miatt indított pört Balogh István hírlapíró, a »Jaj de hangos a becsali csárda!« kezdetű népdal szerzője, Bartalits és Rózsa nyomdászok, Lőbi könyvkereskedő és Bálint zeneműkiadó ellen, külön-külön kártérítésben kérve őket elmarasztalni azért, mert versszövegét jogtalanul lenyomatták. Miután mind a négy alperes tagadta a plágiumot, a budapesti törvényszék kiadta az iratokat az állandó írói szakértői bizottságnak, mely előterjesztett ítéletében mind a négy alperesre nézve megállapította a plágium fenforgását és a szerzőnek kára nagyságát is megjelölte. Ezzel aztán a pör sorsa is el van döntve, mert a törvényszék minden magáévá teszi az irodalmi arópág ítéletét s ő csak a bírói szankeziót adja meg ahhoz.

CSARNOK.

A korfui Heine-szobor.

Írta: Kara Győző.

Nem sokára egy szobor fogja díszíteni a korfui királyi kastély parkját, mely míg egyrészt a nagy német nemzet nevelésének kicsinyességét, addig másrészt Felső Asszonyunk fenkölt gondolkodásmódját és finom ízlését fogja hirdetni az utókornak. A Hasselrius, dán képfaragó által készített Heine-szobor, mint olvassuk, utnak indult Korfu felé, ahol Erzsébet királynő kastélya előtt szándékozik azt felállítani.

Nem tudjuk, kit sajnáljunk jobban, a nagy költőt-e, a ki a párisi Mont-Martre »a száműzöttek és elkárhítottak« e temetőjének egyik félreeső zugában egyszerű márványlap jelezte sirban aluszsa hű Mathildja oldalán örök álmait, avagy ama német Junkereket, akik még most sem szünnnek meg nemtelen bosszúvágyukkal üldözni az újabbkori német irodalom legnagyobb lyrikusát, azt a lyrikust, aki a »Buch der Lieder«, az alanyi költészet e páratlan gyöngyeivel ajándékozta meg nemzetét! Midőn évekkkel ezelőtt egy bizottság alakult, mely a nagy költőnek Düsseldorfban szobrot állt emelni, ha jól emlékszünk, e Junkerek beavatkozása hiúsította meg a terv keresztülvételét. Annál kellemesebben érinti majd az irodalom barátjait az a hír, hogy Magyarország felséges királynője saját kastélya előtt állíttatja fel kedvenc költője, Heine Henrik szobrát.

Mit vétett Heine, amit e Junkerek még ma sem tudnak neki megbocsátani? Nagy vétke volt — mondják ellenségei — még pedig először hogy istentelen, másodsor hogy németgyűlölő volt! — Valóban ha verseit elolvassuk, nem egyszer találunk oly helyeket, melyek a valóság kedélyű embert szíve mélyében kell hogy sértsék. És én mégsem merném ráfogni, hogy istentelen volt. Ha elolvasom a »Nordsee« című ciklus azon versét, melynek »Béke« címet adott, vagy a »Lazarus« 23-ik, de mindennek előtt »Az angyalokhoz« című versét, el nem tudom hinni, hogy istentelen ember lett volna az, aki e hangulatteljes verseket írta, melyekkel a középkornak vallásos himnuszai sem vetekedhetnek a vallásos érzélem mélységére nézve.

Ahol Heine gunyolódik a vallás fölött, legyen az keresztény avagy zsidó vallás, ott nem istentelenségében keresem és annak indító okát, hanem keresem kifogyhatatlan humorában, mely kicsapongó pajkosságában nem tud különbséget szent és profán dolog között és keresem egyéniségében, amelyenné az alakult azon körökben, melyekben megfordult.

Már fiatal korában jezsuita kolostorban nyer oktatást, míg otthon atyja pusztán a tradíció kedvéért a zsidó vallás minden ritusába beavatja. Mig otthon a Jehova-cultus komor gyakorlatja mellett megismerkedik hitsorsosai szomorú történetével, az évezredek óta bolygó

Ahasverus szivrepező kinjaival, addig jezsuita tanára megismerteti vele a görög istenek pajzánkodó csapatját. »Kedvemem lettem az istenek e csöcselékében« — írja később — »akik oly kedélyes meztelenségben kormányozzák e világot«. Ime, mit eredményezett a vallások ez ellentéte a zsenialis fiuban.

Heine megszerette hitsorsosait, hisz maga is tapasztalta már a gunyt és üldözést, mely még most is rájuk nehezedett, de megszerette a görög mythológiát és életfelfogást is és »vad és borzalmas humora« ezektől leste el, mint lehet gunyt üzni magokból az istenekből is.

S ily ellentétes áramlatok közt folyt le egész élete. Mint egyetemi hallgatót, a keresztény és zsidó diákok közti surlódások keseríték el. Ő kész volt osztozni hitsorsosai szenvedéseiben, anélkül, hogy hitökért lelkesedett volna. Hisz amit azok hitnek tartottak, az ő előtte mind csak külsőség volt s a dogmatiszmusban való hitet rég kitepte lelkéből Spinoza és Hegel philosophiája. E körből a romantikusok közé kerül, akik figyelmét a középkori kereszténység felé terelik s míg e magasztos multon mereng, a jelen frivol életfelfogásába merül. Bejáratos lesz Levin Markus Rahel szalonjába, ahol először hallja a »hus emancipatója« tanát.

E tant ő később megvalósítja s ezzel szakít kora erkölcsi és társadalmi felfogásával, melyet semmibe sem vesz, hanem megy a maga útján s ekkor egy újabb csapás, az első és legfájdalmasabb szerelmi csapás éri. A megszézt szív kínos vonaglása, tehetetlen jajkiáltásai mily meghatón vannak leírva a »Lyrisches Intermezzo« című verscyklusban. — Ki olvasta valaha e verseket anélkül, hogy a költő fájdalmában ne osztozott volna?

»Vallás dolgában talán nem sokára valami különös dologról foglak értesíteni« — írja ez időben egyik barátjának. — »Megbolondult az a Heine? fogod kérdezni. — De lám. Nem élhetek Madonna nélkül. — Csakhogy pótolja-e majd az égi e földit? El akarom kábitani érzelmeimet. Csak a mysticismus végtelen mélységeibe fojthatom végtelen fájdalmamat.«

S néhány évvel később Heine hitet cserélt, mintha felöltöt cserélt volna. Ehhez járult Platen gróffal folytatott irodalmi harca, mely elidegeníti tőle legjobb barátjait, s ő szakított környezetével s a társadalommal. Hitsorsosait ő hagyta el, a keresztények pedig nem fogadták magok közé az »Almansor« szerzőjét. Őt, a ki a társadalommal szakított, a társadalom is elűzte magától. A nagy világon elhagyatotlan, — egyedül állott. A vallást, a melyre áttért, gyűlölni kezdte, mintha az csábitotta volna esküszegésre s áttérésének tulajdonít minden szerencsétlenségét. »Nem furcsa dolog az? — írja — »alig, hogy megkeresztelkedtem, zsidónak csufolnak... Most zsidó s keresztény egyaránt gyűlöl engem. Nagyon sajnálom, hogy megkeresztelkedtem, nem veszem észre, hogy azóta jobbra fordult volna dolgom — ellenkezőleg azóta mindig csak baj és szerencsétlenség ér.« S most kezdődik a kétségbeesett harc a mindenség ellen. S mi fegyvere állott rendelkezésére az egyenetlen harcban? Csak az a mély, az az éles ironia, amely ezentul iratait jellemzi. És ez ironia sujtott és vágott kéréltelhetlenül, fékevesztetten tört egész Isten trónusáig, nem kimélve semmit, mit — szerinte — emberi ész és találékonyság kigondolt. De csak Isten trónusáig, mert minden kétségbeesése daczára még sem volt meg benne az a titáni vakmerőség, mely Isten személye ellen mer sikra szállani. Ő maga mondta irodalmi végrendeletében, hogy »atheismusomat sohasem vettem komolyan«.

(Vége köv.)

Közgazdaság.

Új szállótelepek. A Hegyalja és az Érmellék elpusztult szállóterületeit lassan-lassan újjá teremtik. E vidék lakossága tetemes javulást veszített el a fillokszéra pusztításai miatt és sokan jutottak inségbe. Némely helyen gyümölcs-tenyésztést kísérelnek meg; máshol tengerivel ültetik be a szálló-területet.

Nagyváradon — a város, Tisza Kálmán közbenjárása következtében, megkapta az állami szállótelepet, melyben s fillokszérmentes szállótelepek vannak. Ez által reméli, hogy visszaszerezhet valamit abból a nagy vagyonából, a mely most egészen tönkre ment. Ugyanígy tett Nagyszalonta is, a mely most akar szállótelepet létesíteni. A földművelésügyi miniszter ingyen szállóveszőket és azonkívül gyümölcsoltványokat ígért az ujonnan létesített telepeknek.

Oszták-magyar bank. Az oszták-magyar bank főtanácsa Kautz Gyula dr. alkormányzó előterjesztésére elhatározta, hogy a budapesti főintézet és a magyar fiókok dotációját 96 millióról felemeli 100 millió forintra. Ez az összeg épp kétszerese annak az összegnek, a mely még alig néhány év előtt mint a magyarországi hitelszükséglet maximuma szerepelt. A mostani magas dotáció mutatja, hogy a magyar kereskedelem az utóbbi években mily jelentékenyen fejlődött.

Világkiállítás Berlinben. Berlinben a kereskedelmi gyűlés bizottsága a mellett nyilatkozott, hogy Berlinben nemzetközi kiállítást rendezzenek.

Közbányai sertésüzlet

A sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

November 14.

a) Hizott sertés árak: I. Magyar első rendű: 1) Öreg nehéz (páronként 300—400 klgrou felüli sulyban) 46.—47.— 2) Öreg közép (páronként 300—400 klgrou felüli sulyban) 46.—46.50 3. Fialat nehéz (páronként 320 klgrou felüli sulyban) 48.—48.50 4. Fialat közép (páronként 251—320 klgrou sulyban) 48.—48.50 5. Fialat könnyű (páronként 250 klgrou terjedő sulyban) 46.50 47.50 II. Magyar szedett: 6. Nehéz (páronként 280 klgrou felüli sulyban) 45.50—46.50 7. Közép (páronként 220—280 klgrou sulyban) 45.50—46.50 8. Könnyű (páronként 220 klgrou terjedő sulyban) 45.—46.— III. Szerbiai: 9. Nehéz (páronként 260 klgrou felüli sulyban) 46.—47.— 10. Közép (páronként 220—260 klgrou sulyban) 45.50—46.50 11. Könnyű (páronként 220 klgrou terjedő sulyban) 44.—46.— Sertés létszám: novem. 13 napján volt készlet 123,827 darab. A hizott sertés üzletirányzata: változatlan. — Hizalni való sertés — — —, malacz (4—11 hónapos korban) felhajtott 1616 db.

Budapesti gabonatözsde. November 16-án. Buza tavaszra 11.53 pénz 11.55 áru, őszre — — — pénz, — — — áru. — Tengeri 1892 máj. — jun. 6.30 pénz, 6.32 áru. Zab tavaszra 6.72 pénz, 6.74 áru, őszre — — — pénz, — — — áru. — Káposztarepeze aug.—szept. 14.25 pénz, 14.35 áru.

Felelős szerkesztő: **Kósa Barna.**
Kiadók: **Szinay Gyula** főszerkesztő,
és **Dr. Bakonyi Samu** főmunkatárs.

Női munka

igen nagy választékban.

A hölgyek hasznos kedvteléséhez megjöttek a legszebb montifumu előrajzolt

asztalabroszok,
milieu, futó buffet-terítők,
TÁLCZA GESZTENYE TAKARÓK.

Biztos színű mosható **himző-selyem,**
minden árnyalatban ajánlja:

Kardos László

475.

CZEGLÉD-UTCZA.

—3

függönyök, ágy- és asztal-terítők

nagy választékban

SZABÓ LAJOS FIAI
CZÉGNÉL.

477. 14

Eladó ház,

mely két utcára szolgál (perecz- és morgó-
utca) 644. sz. a.; tartalmaz 6 szobát, két
konyhát, két kamarát és pinczét, egy 7 öles
cseréppel fedett színt, melyet lakszobáknak is
át lehet alakítani, tágas udvarral ellátva; —
továbbá 5 hold és 250 □ öl onodói szántó-
földdel vagy a nélkül is **eladó.**

Értekezhetni a bent lakó **Nagy János**
tulajdonossal. 491. 3—5.

Rickl József Zelmos

DEBRECZEN.

Ajánl friss töltésű ásványvizeket u.
m. Bikszádi, Bártfai, Czigelkai, Csizi jod-
Emsi Franzensbadi, **Gieshübl**, Gleich-
bergi, Halli jod, Ivándai, Karlsbadi, Kis-
singeni, Rákóczy, Koritniczai, Krondorfi,
Lipiki jod, Margit forrás, Marienbadi,
Mohai Ágnes és **Stefánia** forrás,
Parádi, Püllnai, Preblai, Pymonth,
aczel, **Screbenai** (Bosnia), **Guber** forrás.
Levico és **Roncegnoi arsen** és **vastartal-**
muak, Rohitschi, Selters, Salvator, Said-
schitzi, Szolyvai, Szulini és Budai keserű
vizeket.

Továbbá: 104
Lenkencze, olajban tört minden-
féle festékeket és mindennemű

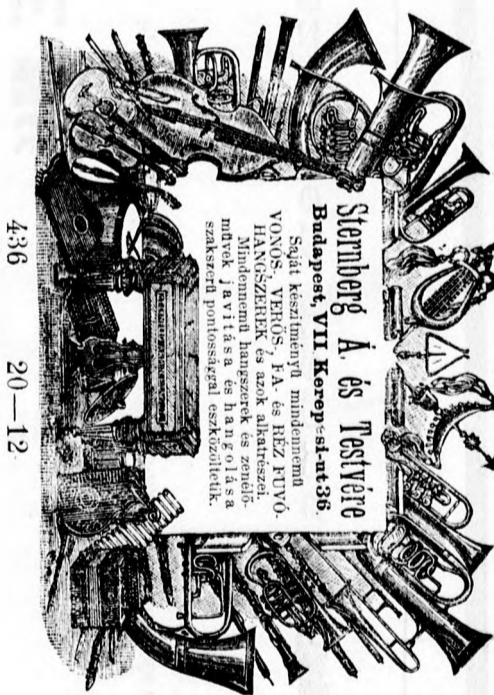
fűszerárukat

a legjutányosabb áron.

NAGY KÉPES

ARJEGYZÉK

ingyen és bérmentve.

436
20—12

kérendő.

külön árjegyzék

HARMÓNIAKRÓL

JUTÁNYOS

szabott áron

kaphatók

SZABÓ LAJOS FIAI

CZÉGNÉL:

DIVATOS NŐI RUHASZÖVETEK

Kasan, Manell, Moldon,

Legujabb ruhadiszek,

FEKETE DIVATKELMÉK,

színes és fekete selymek,

Mosó velezek,

TÉLI HIMALAYA KENDŐK,

selyem- és haraszt-kendők,

Gyermek tricót-öltönyök,

Normal, gyapju és pamut

ALSÓ INGEK,

Ujjasok és nadrágok,

Téli harisnyák, keztyűk.

Az idén szép raktárt tartunk

BRASSÓI POSZTÓKBAN,

Takarók és lópokróczokban.

477. 14

A „DEBRECEZEN” NYOMDA RÉSZV. TÁRSASÁG

(Nagy-uj utca 1702. sz. Konrád-házban)

teljes uj berendezéssel,

elvállal mindenemű nyomtatványokat, u. m. folyóiratok, számlák, körlevelek, gyászjelentések, bál- és lakadalmi meghívókat és tánczrendeket
kereskedelmi-, ügyvédi- és községi nyomtatványokat stb

a legizlésebb kivitelben és jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések **Erdélyi István** nyomdai művezető nevére czimzendők.

Uj vállalatunkat, hol északkeleti Magyarország legrégibb és legelrejedtebb politikai napilapja a

„DEBRECEZEN”,

a szintén elterjedt **„DEBRECEZENI HIRADÓ”** és a **„JOGI HETILAP”** is nyomatik, ajánljuk a helybeli és vidéki közönség szíves pártfogásába. —
Hirdetések a **Debrecezen** cz. lapban a legjutányosabb áron közölletnek.

Birósági nyomtatványok készletben vannak.